

**WYDZIAŁ
ZARZĄDZANIA**

Uniwersytet Łódzki

Czy naprawianie rzeczy uratuje świat przed odpadami?

Kawiarenki naprawcze, second handy i... obowiązek zmiany polityki firm

Komentuje dr Agata Rudnicka z Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego

Nowa dyrektywa unijna nakładająca na producentów sprzętu RTV i AGD obowiązek produkowania elementów urządzeń w sposób pozwalający na ich naprawę i wymianę to krok w kierunku wdrażania zasad gospodarki obiegu zamkniętego. Jest to jedna z realnych możliwości ograniczenia ilości odpadów. Do zrobienia jest jednak dużo więcej, bo wiedza Polaków o ochronie środowiska nie jest najlepsza. 76% Polaków nie słyszało o śladzie węglowym a tylko 1/3 wierzy, że podejmowane przez nich działania mają wpływ na zahamowanie negatywnego oddziaływania na środowisko.¹

W październiku br. Komisja Europejska przyjęła pakiet regulacji, tzw. „prawo do naprawiania”, mające przedłużyć trwałość sprzętu RTV i AGD. Jest to odpowiedź na rosnące niezadowolenie klientów związane z tzw. postarzeniem produktów, czyli planowaniem ich krótszego cyklu życia, po którym produkt ulega awarii i należy wymienić go na nowy oraz związane z tym koszty, w tym środowiskowe. Wprowadzone przepisy dotyczą 10 grup produktów, takich jak: pralki, lodówki, telewizory itp. „Prawem do naprawy” nie objęto na razie telefonów komórkowych, ekspresów do kawy czy odkurzaczy, ale wydaje się, że będzie to kolejny, naturalny krok w walce o ochronę środowiska w UE. W efekcie zainicjowanych zmian prawnych dostarczane na rynek produkty mają być bardziej przyjazne środowisku, mniej energochłonne i łatwiejsze do naprawy. Oznacza to również dostępność części zamiennych i lepszą wiedzę o możliwościach naprawy, a kiedy dany sprzęt przestanie być użyteczny - sposobność do recyklingu.

Zaproponowane rozwiązanie to jeden z potrzebnych kroków mających na celu ograniczenie zużycia zasobów oraz emisji CO₂. Naprawianie (ang. *repair*), zamiast wyrzucania, to prosta zasada będąca jedną z wytycznych dla gospodarki obiegu zamkniętego. W praktyce oznacza maksymalne wykorzystanie danego towaru, a w przypadku jego awarii naprawianie go w celu przedłużenia jego żywotności. Firmy przekonały nas do tego, żeby pozbywać się towarów „starych” i zastępować je nowszymi modelami. Jako konsumenci nauczyliśmy się kupować ciągle nowe rzeczy, nie zastanawiając się nad konsekwencjami dla środowiska. Tymczasem wyprodukowanie każdej nowej rzeczy wiąże się ze zużyciem określonej ilości zasobów i z emisjami do środowiska. Naprawianie ma spowodować, że tych zasobów zużyjemy mniej, a jednocześnie będziemy lepiej i dłużej wykorzystywać to, co już posiadamy.

¹ Źródło: Badania ARC Rynek i Opinia oraz Forum Odpowiedzialnego Biznesu, <https://arc.com.pl/Co-trzeci-Polak-nie-segreguje-smieci-blog-pol-1570694261.html>

Agnieszka Wołowiec

Wydział Zarządzania UŁ

ul. Matejki 22/26, 90-237 Łódź

tel.: 601 082 770, e-mail: agnieszka.wolowiec@uni.lodz.pl

Nowego modelu funkcjonowania będą musieli nauczyć się przedsiębiorcy. Szczególnie istotne będzie ustalanie cen części wymiennych. W tym momencie wiele osób decyduje się na zakup nowego sprzętu, bo naprawa nie opłaca się ze względu na zbyt wysokie koszty. By prawo zadziałało w praktyce, element cenowy ma kluczowe znaczenie i może być wyzwaniem dla producentów. Dodatkowo biznes w ramach swojej społecznej odpowiedzialności powinien prowadzić działania edukacyjno-informacyjne w tym zakresie. Jest to zmiana wzorca konsumpcyjnego, a to wymaga rzetelnej wiedzy i klarownych informacji o powodach, planach i korzyściach takiego działania.

Myśląc o naprawianiu, nie powinno się go ograniczać tylko do wspomnianego sprzętu RTV i AGD. Naprawiać można np. buty, odzież, rowery, meble i wiele innych rzeczy. Ciekawą inicjatywą wspierającą konsumentów w tym zakresie są kawiarenki naprawcze, czyli miejsca, gdzie spotkać można specjalistów gotowych pomóc w naprawie sprzętu czy odzieży. Idea kawiarenek ma już kilka lat ale w Polsce dopiero zaczyna się rozwijać. Wydaje się, że ma ona duży potencjał zwłaszcza w lokalnych społecznościach, gdzie połączenie spotkań z działaniem na rzecz środowiska może przynieść wiele pozytywnych efektów.

Obok naprawiania mamy również ideę ponownego użycia wpisującą się w podejście ograniczania ilości odpadów. W Szwecji powstała galeria oferująca towary z „drugiej ręki”, w Polsce pojawiają się sklepy społeczne łączące ideę „second handów” z pomocą potrzebującym, na Facebooku znaleźć można wiele stron, gdzie użytkownicy dają „drugie życie” różnym przedmiotom. W Internecie z łatwością znajdziemy wiele wskazówek, jak odnowić meble, przerobić ubrania itp.

Wszystkie te działania są bardzo ważne dla rozwoju świadomości środowiskowej społeczeństwa. Każda dodatkowa inicjatywa, projekt czy idea, u podstaw której stoi ochrona środowiska, warta jest upowszechniania i promowania. Musimy zrozumieć, zarówno to, że jednostkowe działania na rzecz środowiska mają sens i że należy podjąć konkretne zobowiązania sprzyjające ograniczeniu negatywnego oddziaływania na środowisko i minimalizowaniu góry odpadów, z którą już teraz nie umiemy sobie poradzić.